

KREATIV PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR –TA‘LIMNI MODERNIZATSIYA QILISHNING ASOSI SIFATIDA

Zilola Boltaeva Safayevna

Buxoro viloyati pedagoglarni

yangi metodikalarga o‘rgatish milliy markazi “Aniq va tabiiy fanlar metodikasi” kafedrasida katta o‘qituvchisi.

Аннотация: *Ta‘limni texnologiyalashtirishda faol kreativ faoliyat yangi paradigma, mahsuldorlik, kreativ texnologiyalarni amalga oshirishga o‘tishni ta‘minlaydi. SHu munosabat bilan pedagogik texnologiya, uning tushunchalari mazmuni, loyihalash algoritmi, natijasi ta‘limni modernizatsiyalash talablariga javob berishi uchun kreativ xususiyatlarga ega bo‘lishi kerak, deb hisoblaymiz. Ushbu texnologiya an‘anaviy ta‘limdan kreativ tayyorgarlikka o‘tishni amalga oshirishga imkon beradi.*

Kalit so‘zlar: *AKT, kasb-hunar mavqei, respondent, "butun bola" yondashuvi, ishchi kuchi.*

Abstract: *Active creative activity in the technologicalization of education provides a transition to a new paradigm, productivity, and the implementation of creative technologies. In this regard, we believe that pedagogical technology, the content of its concepts, the design algorithm, and the result should have creative features in order to meet the requirements of education modernization. This technology allows the transition from traditional education to creative training.*

Support words: *AKT, International marking programmes, knowledge, practice, qualification.*

Maktabda bolalarni o‘qitish jarayoni hozirgi vaqtda nafaqat asosiy bilimlarni olish, balki o‘quv jarayoniga bo‘lgan motivatsiyani oshirish, o‘quv jarayonida yangi bilimlarni yaratish istagi bilan ham bog‘liq, bu har bir insonning jamiyat rivojlanishining yangilanish bosqichida, tez o‘zgaruvchan dunyo sharoitida muvaffaqiyatli faoliyati uchun juda muhimdir. Davlatning strategik maqsadlaridagi o‘zgarishlarning yo‘nalishi birinchi navbatda ta‘limni innovatsion rivojlantirish bilan bog‘liqdir.

Bugungi kunda maktab ta‘limida pedagogik jarayonning deyarli barcha jabhalarini qamrab olgan muhim o‘zgarishlar ro‘y bermoqda. O‘quvchining shaxsiy qiziqishi ta‘lim jarayonida hal qiluvchi omil hisoblanadi. Asosiy vazifalardan biri, o‘qitish va tarbiyalashning zamonaviy ta‘lim texnologiyalarini o‘zlashtirish orqali o‘qituvchilarning pedagogik mahoratini oshirishdir. Pedagogik texnologiya-o‘qitish samaradorligini oshiruvchi o‘quv va o‘quv faoliyatini tashkil etish usullari, metodlari va shakllari majmuidan foydalanishga asoslangan o‘quv jarayonini loyihalash, ulardan foydalanish aniq belgilangan natijaga ega. Kreativ texnologiyalar- bu kreativ qobiliyat va imkoniyatlarni maksimal darajada rivojlantirishga yordam beradigan zamonaviy usullardir. Kreativ texnologiyalarning vazifalari: kreativ fikrlashni rivojlantirish, g‘ayrioddiy g‘oyalarni spektrini kengaytirish, yangi g‘oyalarni yaratish, mavjud g‘oyalarni qayta ko‘rib chiqishdan iboratdir.

Kreativ o‘rganish quyidagi printsiplarga asoslanadi:

1. O‘quvchining tashqi ta‘lim jarayonining ichki ehtiyojlariga muvofiqligi printsiipi.
2. Ta‘lim makonida o‘quvchining individual ta‘lim traektoriyasi printsiipi.
3. AKT yordamida amalga oshiriladigan ta‘limning interaktivligi printsiipi.

4. O‘quvchilar tomonidan yaratilgan ta‘lim mahsulotlariga nisbatan ochiq muloqot printsipli, uni ob‘ektiv ravishda qayta qurishni talab qiladigan sharoitlarda faoliyat;

Bu texnologiyalar zamonaviy maktab bitiruvchilariga o‘z kreativ salohiyatini hayotlari davomida mustaqil egallashlari va ro‘yobga chiqarishlariga yordam berishi kerak. Ta‘limda ushbu maqsadlarni amalga oshirish zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda amalga oshiriladi.

Natijaning mavjudligi - bu tadqiqot jamoatchiligida shubha tug‘dirmaydigan tarkibiy qism. Ammo pedtexnologiyaning asosiy xususiyatlari sifatida olimlar turli xil asoslarni taklif qilishadi: izchillik, integrallik, takrorlanuvchanlik, motivatsiya, yangilik, takrorlash imkoniyati, yangi sharoitlarda moslashish. T.S.Anisimovning fikricha, nazoratlar motivatsiya, diagnostika, algoritmlash bilan birga ta‘lim texnologiyasining majburiy tarkibiy qismidir [1].

Ko‘pgina tadqiqotchilar texnologiyani didaktik tizim sifatida tushunadilar (o‘qitish shakllari, usullari, vositalari algoritmik tashkil etilgan va ta‘lim mazmunini amalga oshirishda juda aniq natijaga ega). V.P.Bespalko texnologiyani pedagogik faoliyatda o‘qituvchi san‘ati timsoli deb hisoblaydi. Pedagogik faoliyat bilan birga keladigan va o‘qituvchining materialini takrorlash, berilgan natija bilan boshqa sharoitlarga o‘tkazish imkoniyatiga aylantiradigan yangi, kreativ jarayonning tavsifi kreativ texnologiyadir. Ta‘limni texnologiyalashtirishda faol kreativ faoliyat yangi paradigma, mahsuldorlik, kreativ texnologiyalarni amalga oshirishga o‘tishni ta‘minlaydi. SHu munosabat bilan pedagogik texnologiya, uning tushunchalari mazmuni, loyihalash algoritmi, natijasi ta‘limni modernizatsiyalash talablariga javob berishi uchun kreativ xususiyatlarga ega bo‘lishi kerak, deb hisoblaymiz. Ushbu texnologiya an‘anaviy ta‘limdan kreativ tayyorgarlikka o‘tishni amalga oshirishga imkon beradi.

Kreativ pedagogik texnologiya ham faoliyat algoritmi, ham o‘qituvchi va o‘quvchining kreativ faoliyati jarayonidir. Kreativ faoliyat kontseptsiyasida individual qobiliyat va qobiliyatlarni ijodkorlikka tayyorlik darajasini, o‘z-o‘zini hurmat qilishni, ijtimoiy va ma‘naviy madaniyatda faol o‘zini anglashni o‘z ichiga oladi. Bu maqsadlarni tanlashni, materialni tanlashni, texnologiyani amalga oshirish jarayonida o‘zaro ta‘sir usullarini belgilaydi. Kreativ pedagogik texnologiya turli xil xususiyatlarga ega bo‘ladi va quyidagicha ta‘rif berish mumkin: kreativ shaxsning qobiliyatlarini ro‘yobga chiqarish imkoniyatini tashkil etish aniq va ravshan, tashhis qo‘yilgan maqsadlarga erishishni ta‘minlaydiganligi; jamiyat taraqqiyotining ob‘ektiv qonuniyatlariga va mazmuniy yaxlitlikka bo‘ysundirilgan tuzilishga ega bo‘lgan algoritmdir. Yakuniy natijani oldindan ko‘ra bilish qobiliyatini tarkib toptirish, o‘z usullari, axborot materialini tuzish usullari, bilish faoliyatini tashkil etish shakllari va nazorat shakllarining mavjudligi.

Kreativ texnologiyalar o‘quv jarayonini fikrlash, kelajakni qurish, qiyosiy tahlil qilish, sintez qilish va o‘z xulosalarini shakllantirish qobiliyatini rivojlantirishga yo‘naltiradi. "Kreativ texnologiyalar nafaqat bilim qobiliyatini rivojlantirish, balki korrektsiyalash maqsadida doimiy monitoring olib borish imkonini beradi" [2]. Kreativ pedagogik texnologiyaning mohiyati o‘quvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatlarini, kreativ usullar va o‘qitish vositalaridan foydalanish orqali o‘quv jarayoni natijasini dasturlash imkoniyati bilan o‘qitishning gumanistik va innovatsion tadqiqot tamoyilini amalga oshirishdir. SHunday qilib, kreativ pedagogik texnologiyalar zamonaviy jamiyat muammolariga javob beradi va zamonaviy ta‘limni modernizatsiya qilish jihatlaridan birini etadi.

Pedagogning kreativlik sifatlariga ega bo‘lishi uning shaxsiyqobiliyatlari, tabiiy va ijtimoiy quvvatini kasbiy faoliyatni sifatli, samarali tashkil etishga yo‘naltiradi. Ta‘lim tizimida faoliyat yuritayotgan pedagoglarning kreativlik sifatlariga ega bo‘lishlari ularda o‘quv va tarbiya jarayonlarini

tashkil etishga an’anaviy yondashishdan farqli yangi g‘oyalarni yaratish, bir qolipda fikrlamaslik, o‘ziga xoslik, tashabbuskorlik, noaniqlikka toqat qilmaslikka yordam beradi. Binobarin, kreativlik sifatlariga ega pedagog kasbiy faoliyatini tashkil etishda ijodiy yondashish, yangi, ilg‘or, o‘quvchilarning o‘quv faoliyatini, shaxsiy sifatlarini rivojlantirishga xizmat qiladigan g‘oyalarni yaratishda faollik ko‘rsatish, ilg‘or pedagogik yutuq va tajribalarni mustaqil o‘rganish, shuningdek, hamkasblar bilan pedagogik yutuqlar xususida doimiy, izchil fikr almashish tajribasiga ega bo‘lishga e‘tibor qaratadi.

Uning maqsadli yo‘naltirilganligi mamlakatimizda ta’lim sifati va modernizatsiya jarayonlari samaradorligini oshirish bilan bog‘liq. Hozirgi ilg‘or pedagogik tajriba shuni ko‘rsatadiki, ijodkorlik va ijodni bolalarga o‘rgatish kerak va bu jarayonni erta bolalikdan boshlash kerak. Nostandart yondashuvlar va texnikalardan foydalanish odamga stereotiplardan xalos bo‘lishga yordam beradi va uni turli xil, kreativ fikrlashga, har qanday faoliyatga kreativ yondashuvni amalga oshirishga o‘rgatadi. O‘quv jarayoniga kreativ pedagogik texnologiyalarni joriy etishning zarur shartlaridan biri bu kreativ muhitni yaratish, maktablarda o‘qitish vositalarini modernizatsiya qilishdir, chunki eskirgan pedagogik vositalar yordamida kreativ shaxsni shakllantirish mumkin emas.

ADABIYOTLAR:

1. Anisimova T. S. Korrelyatsiya tseley i izmereniy v obrazovani s natsionalnoy strategiyey gosudarstva // Teoriya i praktika izmereniya i monitoringa kompetentsiy i drugix latentnyx peremennyx v obrazovani: XXI i XXII Vserossiyskie nauchno-prakticheskie konferentsii: sb. nauch. tr./ pod red.: A. A. Maslaka; filial Kubanskogo gos. Un-ta v g. Slavyansk Kubani.—Slavyansk-Kubani, 2014.—S.25.

2. Bashmakov A.I. Kreativnaya pedagogika. Metodologiya, teoriya, praktika. —M.: BINOM. Laboratoriya znaniy, 2014.